

Кўхна тарихимиз саҳифалари

Қадим-қадим замонларда дунёнинг энг ёзал маволадан барча бўлган Сурдёна энда тенгиз ёўқ бир хушишрат қиз бўлган экан. Ой деса Ой, кун деса Кун. Унинг исми ўзидан ҳам чиройла — Руҳшона экан. Бундан кариб иккى минг йил мұқаддам Искандар Зулкарнайт Сурдёнага лашкар тортуб келганда, шитиғоқ, ана ёввойи қизни кураб, жон-диладан севиб қолиди.

Тарихий маълумотларга қараганда, Искандар Мароқанд (Самарқанд)нин босиб олганидан кейин Навтари сарни йўл олди. Бу кичинагина кўргон-шахар Каршия якин бўлган деган таҳминлар бор. Шахарга ёман-ён бўлган төг ёнбагрида эса Херсон деган мудоға аҳамиятига молик мустаҳом қўлга бўлган. Искандар уни забт этиши учун бир нечча бор уринган, лекин маъсигида зришломаган. Сурдёна гонарни Сисиминир Оқсиорт за бошқа эътиборли зотлар ўз онларли, жангчилари, муозимлари билан шу ерда истикомат килишади.

Херсон кальласини унча-минча ёв ополасди. Унинг бир томони коялар орасига ёнбошлаб кириб кетган, атрофи эса тезорор төг дарёси билан ўрланган. Куқо дарахтлар орасидан кальяга кўтариладиган факат биттагина яхжаллоп йўл беради. Аммо бу йўл калья мудофаатни замонлардан зийрраклик билан каттиқ кўриклини турлиради. Искандар кўп уринди, катта-катта даражатларни кестириб улардан кояга чиқиш учун махсус наравонлар, мостламалар ясадти. Оқар суҳи устига кўпир ҳам курдиди. Баланд кояларни олдилик, аммо ёнбошлаб кириб кетган, эбийнагатчиликни кўрсан, гўзлар кизни кўрмаган эди. Нима килин? Сурдёна ўнинг хуммида-ку, бутун жаҳон мулкига хўжайн бўлган Искандар сурдигизга «ишик тушишга энди» скази. Уйланиди кўнди-да! Шу карорга кеди-ю, даст ўрнидан турди-да. Руҳшонанинг кўнди.

Менга кара, гўзал киз, ростини айтсан, сени субоб қолдим, кел, менга калил бўла-кол, — деди дангалига.

Руҳшона жаҳрайди, икни юзи анордек киззар, ерга қарашга сукут саклар, не дайими билмас, момикдек кўлларни бўлса жаҳон шохи юйб юбор-маттак кисиб турибди.

Суҳут аломати ризо, деган-дар. Демак, киз рози. Отаси ҳам йўк демайди.

Лунда Искандар мажлис ахлига жаҳрайди этиб деди:

— Азизларим, кадрдор дўстларим, бар дақиқа менга кулог беринглар!

Ургата жамилк ҷўқди. Мусиқа ҳам тўхтади. Ҳамма ҳайрон, подшоҳ нима демоки деб. Руҳшонанинг кўнлидан тутуб турган буюк Искандарга тикилганча кочиши.

— Агар сизлар руҳсат этсанги, ҳам тўғриси, розимиз берсанлизар, дўстим Оқсиортишни ўз гузал кизига ўйлансан, Ҳуш, ҳам дейсизлар?

Яна жамилкит...

Шунда Искандарнинг кадрдори, жанговар саркарда Гефестиниң баланд овоз билан:

— Нима дердик, розимиз, подшоҳимиз омон бўлсинлар, бўшишимиз соябон бўлсинлар, — деди.

Бутун ахли мажлис саркарданинг сўзларини кўлла-куватлаб, барадварига «Розимиз, подшоҳимиз баҳти бўлсинлар», деб бақириди.

Бундан курсанд бўлиб кет-

ган Искандар музозимларига мурожаат этиб:

— Кани, самидамита нонини кетлиринглар, — деди.

Македония одати бўйича оқрўмолчага чиройли килиб ўрланган самидамита нонини кетлириб, подшоҳга тутдилар. Искандар бўйса ёнидан жончарини олди-да, нонин иккига бўлиб яримни ўзига, ярмини эса қаршишида ўзил истироба турган чўкини ўзатди.

— Ма, ол, агаң менга тегишига раззулсан, бир тишилам е, жонгинам, — деди.

Кейин тўй-томошга бошланди. Юракларни китикиловчи ўнко куй инграб кетди. Искандарнинг кадрдорин Гефестин ҳам завъ билан осен-часини ўйнинг туша кетди.

Подшоҳининг атрофидаги хеш-акорларни, амалдорларни, саркардларининг бараси ҳам никоҳдан рози эмас эдилар. Жаҳонни титратиб турган Искандардек буюк подшоҳининг ал-

ст бўлиб қолган эди. Искандарнинг ҳам Руҳшонага мухаббати, хурмати бекиё бўлган. Уни њеч качон «бўввой» киз деб шаънига бирор сўз демаган, камстмаган. Бунинг устига Руҳшонага жуда ҳам ёкиб қолган, изат-икромига ўришади эди. Искандарнинг садоқати саркардаси, атоқи Гефестий: «Бутун Осиёни кешиб, бундай гўзланинг ҳали учратмадим», деди.

Подшоҳининг атрофидаги хеш-акорларни, амалдорларни, саркардларининг бараси ҳам никоҳдан рози эмас эдилар. Жаҳонни титратиб турган Искандардек буюк подшоҳининг ал-

ст бўлиб қолган эди. Искандарнинг ҳам Руҳшонага мухаббати, хурмати бекиё бўлган. Уни ќеч качон «бўввой» киз деб шаънига бирор сўз демаган, камстмаган. Бунинг устига Руҳшонага жуда ҳам ёкиб қолган, изат-икромига ўришади эди. Искандарнинг садоқати саркардаси, атоқи Гефестий: «Бутун Осиёни кешиб, бундай гўзланинг ҳали учратмадим», деди.

Подшоҳининг атрофидаги хеш-акорларни, амалдорларни, саркардларининг бараси ҳам никоҳдан рози эмас эдилар. Жаҳонни титратиб турган Искандардек буюк подшоҳининг ал-

ст бўлиб қолган эди. Искандарнинг ҳам Руҳшонага мухаббати, хурмати бекиё бўлган. Уни ќеч качон «бўввой» киз деб шаънига бирор сўз демаган, камстмаган. Бунинг устига Руҳшонага жуда ҳам ёкиб қолган, изат-икромига ўришади эди. Искандарнинг садоқати саркардаси, атоқи Гефестий: «Бутун Осиёни кешиб, бундай гўзланинг ҳали учратмадим», деди.

Подшоҳининг атрофидаги хеш-акорларни, амалдорларни, саркардларининг бараси ҳам никоҳдан рози эмас эдилар. Жаҳонни титратиб турган Искандардек буюк подшоҳининг ал-

ст бўлиб қолган эди. Искандарнинг ҳам Руҳшонага мухаббати, хурмати бекиё бўлган. Уни ќеч качон «бўввой» киз деб шаънига бирор сўз демаган, камстмаган. Бунинг устига Руҳшонага жуда ҳам ёкиб қолган, изат-икромига ўришади эди. Искандарнинг садоқати саркардаси, атоқи Гефестий: «Бутун Осиёни кешиб, бундай гўзланинг ҳали учратмадим», деди.

Подшоҳининг атрофидаги хеш-акорларни, амалдорларни, саркардларининг бараси ҳам никоҳдан рози эмас эдилар. Жаҳонни титратиб турган Искандардек буюк подшоҳининг ал-

ст бўлиб қолган эди. Искандарнинг ҳам Руҳшонага мухаббати, хурмати бекиё бўлган. Уни ќеч качон «бўввой» киз деб шаънига бирор сўз демаган, камстмаган. Бунинг устига Руҳшонага жуда ҳам ёкиб қолган, изат-икромига ўришади эди. Искандарнинг садоқати саркардаси, атоқи Гефестий: «Бутун Осиёни кешиб, бундай гўзланинг ҳали учратмадим», деди.

Подшоҳининг атрофидаги хеш-акорларни, амалдорларни, саркардларининг бараси ҳам никоҳдан рози эмас эдилар. Жаҳонни титратиб турган Искандардек буюк подшоҳининг ал-

ст бўлиб қолган эди. Искандарнинг ҳам Руҳшонага мухаббати, хурмати бекиё бўлган. Уни ќеч качон «бўввой» киз деб шаънига бирор сўз демаган, камстмаган. Бунинг устига Руҳшонага жуда ҳам ёкиб қолган, изат-икромига ўришади эди. Искандарнинг садоқати саркардаси, атоқи Гефестий: «Бутун Осиёни кешиб, бундай гўзланинг ҳали учратмадим», деди.

Подшоҳининг атрофидаги хеш-акорларни, амалдорларни, саркардларининг бараси ҳам никоҳдан рози эмас эдилар. Жаҳонни титратиб турган Искандардек буюк подшоҳининг ал-

ст бўлиб қолган эди. Искандарнинг ҳам Руҳшонага мухаббати, хурмати бекиё бўлган. Уни ќеч качон «бўввой» киз деб шаънига бирор сўз демаган, камстмаган. Бунинг устига Руҳшонага жуда ҳам ёкиб қолган, изат-икромига ўришади эди. Искандарнинг садоқати саркардаси, атоқи Гефестий: «Бутун Осиёни кешиб, бундай гўзланинг ҳали учратмадим», деди.

Подшоҳининг атрофидаги хеш-акорларни, амалдорларни, саркардларининг бараси ҳам никоҳдан рози эмас эдилар. Жаҳонни титратиб турган Искандардек буюк подшоҳининг ал-

ст бўлиб қолган эди. Искандарнинг ҳам Руҳшонага мухаббати, хурмати бекиё бўлган. Уни ќеч качон «бўввой» киз деб шаънига бирор сўз демаган, камстмаган. Бунинг устига Руҳшонага жуда ҳам ёкиб қолган, изат-икромига ўришади эди. Искандарнинг садоқати саркардаси, атоқи Гефестий: «Бутун Осиёни кешиб, бундай гўзланинг ҳали учратмадим», деди.

Подшоҳининг атрофидаги хеш-акорларни, амалдорларни, саркардларининг бараси ҳам никоҳдан рози эмас эдилар. Жаҳонни титратиб турган Искандардек буюк подшоҳининг ал-

ст бўлиб қолган эди. Искандарнинг ҳам Руҳшонага мухаббати, хурмати бекиё бўлган. Уни ќеч качон «бўввой» киз деб шаънига бирор сўз демаган, камстмаган. Бунинг устига Руҳшонага жуда ҳам ёкиб қолган, изат-икромига ўришади эди. Искандарнинг садоқати саркардаси, атоқи Гефестий: «Бутун Осиёни кешиб, бундай гўзланинг ҳали учратмадим», деди.

Подшоҳининг атрофидаги хеш-акорларни, амалдорларни, саркардларининг бараси ҳам никоҳдан рози эмас эдилар. Жаҳонни титратиб турган Искандардек буюк подшоҳининг ал-

ст бўлиб қолган эди. Искандарнинг ҳам Руҳшонага мухаббати, хурмати бекиё бўлган. Уни ќеч качон «бўввой» киз деб шаънига бирор сўз демаган, камстмаган. Бунинг устига Руҳшонага жуда ҳам ёкиб қолган, изат-икромига ўришади эди. Искандарнинг садоқати саркардаси, атоқи Гефестий: «Бутун Осиёни кешиб, бундай гўзланинг ҳали учратмадим», деди.

Подшоҳининг атрофидаги хеш-акорларни, амалдорларни, саркардларининг бараси ҳам никоҳдан рози эмас эдилар. Жаҳонни титратиб турган Искандардек буюк подшоҳининг ал-

ст бўлиб қолган эди. Искандарнинг ҳам Руҳшонага мухаббати, хурмати бекиё бўлган. Уни ќеч качон «бўввой» киз деб шаънига бирор сўз демаган, камстмаган. Бунинг устига Руҳшонага жуда ҳам ёкиб қолган, изат-икромига ўришади эди. Искандарнинг садоқати саркардаси, атоқи Гефестий: «Бутун Осиёни кешиб, бундай гўзланинг ҳали учратмадим», деди.

Подшоҳининг атрофидаги хеш-акорларни, амалдорларни, саркардларининг бараси ҳам никоҳдан рози эмас эдилар. Жаҳонни титратиб турган Искандардек буюк подшоҳининг ал-

ст бўлиб қолган эди. Искандарнинг ҳам Руҳшонага мухаббати, хурмати бекиё бўлган. Уни ќеч качон «бўввой» киз деб шаънига бирор сўз демаган, камстмаган. Бунинг устига Руҳшонага жуда ҳам ёкиб қолган, изат-икромига ўришади эди. Искандарнинг садоқати саркардаси, атоқи Гефестий: «Бутун Осиёни кешиб, бундай гўзланинг ҳали учратмадим», деди.

Подшоҳининг атрофидаги хеш-акорларни, амалдорларни, саркардларининг бараси ҳам никоҳдан рози эмас эдилар. Жаҳонни титратиб турган Искандардек буюк подшоҳининг ал-

ст бўлиб қолган эди. Искандарнинг ҳам Руҳшонага мухаббати, хурмати бекиё бўлган. Уни ќеч качон «бўввой» киз деб шаънига бирор сўз демаган, камстмаган. Бунинг устига Руҳшонага жуда ҳам ёкиб қолган, изат-икромига ўришади эди. Искандарнинг садоқати саркардаси, атоқи Гефестий: «Бутун Осиёни кешиб, бундай гўзланинг ҳали учратмадим», деди.

Подшоҳининг атрофидаги хеш-акорларни, амалдорларни, саркардларининг бараси ҳам никоҳдан рози эмас эдилар. Жаҳонни титратиб турган Искандардек буюк подшоҳининг ал-

ст бўлиб қолган эди. Искандарнинг ҳам Руҳшонага мухаббати, хурмати бекиё бўлган. Уни ќеч качон «бўввой» киз деб шаънига бирор сўз демаган, камстмаган. Бунинг устига Руҳшонага жуда ҳам ёкиб қолган, изат-икромига ўришади эди. Искандарнинг садоқати саркардаси, атоқи Гефестий: «Бутун Осиёни кешиб, бундай гўзланинг ҳали учратмадим», деди.

Подшоҳининг атрофидаги хеш-акорларни, амалдорларни, саркардларининг бараси ҳам никоҳдан рози эмас эдилар. Жаҳонни титратиб турган Искандардек буюк подшоҳининг ал-

ст бўлиб қолган эди. Искандарнинг ҳам Руҳшонага мухаббати, хурмати бекиё бўлган. Уни ќеч качон «бўввой» киз деб шаънига бирор сўз демаган, камстмаган. Бунинг устига Руҳшонага жуда ҳам ёкиб қолган, изат-икромига ўришади эди. Искандарнинг садоқати саркардаси, атоқи Ге